

Załącznik nr II.7.5 Wzór sprawozdania rocznego/końcowego z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013

1. Informacje wstępne

PROGRAM OPERACYJNY	Cel:
	Kwalifikowany obszar:
	Okres programowania:
	Numer programu (CCI):
	Nazwa programu:
SPRAWOZDANIE ROCZNE/KOŃCOWE Z WDRAŻANIA PROGRAMU	Rok sprawozdawczy:
	Data zaakceptowania sprawozdania przez komitet monitorujący:

2 . Przegląd realizacji programu operacyjnego w okresie objętym sprawozdaniem

2. 1. Realizacja i analiza postępów

• **Informacje na temat postępów fizycznych programu operacyjnego**

Tabela 1a. Postęp fizyczny programu operacyjnego

Tabela 1b. Wskaźniki kontekstowe

Tabela 1a znajduje się w załączniku nr 1a.

Tabela 1b znajduje się w załączniku nr 1b.

• **Informacje finansowe (dane finansowe powinny być wyrażone w euro)**

Tabela 2. Osie priorytetowe w podziale na źródło finansowania (w euro) – w danym roku oraz narastająco¹

Tabela nr 2 znajduje się w załączniku nr 2.

¹ Ze względu na wątpliwości odnośnie charakteru pożądaných przez KE informacji, zakres przedmiotowy powyższej tabeli może ulec zmianie po wydaniu przez KE szczegółowych wytycznych odnośnie sprawozdań rocznych.

² Punkt ten dotyczy programów współfinansowanych z EFS i będzie stosowany jedynie w sprawozdaniach z tych programów.

Informacja nt. podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji

Tabela 3. Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii
Tabela 3 znajduje się w załączniku nr 3.

- **Pomoc w podziale na grupy docelowe**
- **Pomoc ponownie wypłacona lub wykorzystana**
- **Analiza jakościowa**

2.2 Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi

2.3 Opis napotkanych problemów wraz z podjętymi działaniami zaradczymi

2.4 Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego (w stosownych wypadkach)

2.5 Zasadnicze modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006 (w stosownych wypadkach)

2.6 Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia

2.7 Uzgodnienia dotyczące systemu monitorowania

2.8 Krajowa rezerwa wykonania pomocy

3. Postęp wdrażania programu wg priorytetów

3.1 Oś Priorytetowa I Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie

3.1.1 Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Tabela 4. Postęp fizyczny programu operacyjnego

Tabela 4 znajduje się w załączniku nr 4.

- **Analiza jakościowa**

3.1.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

3.2. Oś Priorytetowa II Rozwój infrastruktury transportowej

3.2.1 Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Tabela 4. Postęp fizyczny wg priorytetów programu

Tabela 4 znajduje się w załączniku nr 4.

- **Analiza jakościowa**

3.2.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

3.3 Oś Priorytetowa III Rozwój turystyki i kultury

3.3.1 Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Tabela 4. Postęp fizyczny wg priorytetów programu

Tabela 4 znajduje się w załączniku nr 4.

- **Analiza jakościowa**

3.3.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

3.4 Oś Priorytetowa IV Społeczeństwo informacyjne

3.4.1 Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Tabela 4. Postęp fizyczny wg priorytetów programu

Tabela 4 znajduje się w załączniku nr 4.

- **Analiza jakościowa**

3.4.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

3.5 Oś Priorytetowa V Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

3.5.1 Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Tabela 4. Postęp fizyczny wg priorytetów programu

Tabela 4 znajduje się w załączniku nr 4.

- **Analiza jakościowa**

3.5.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

3.6 Oś Priorytetowa VI Rozwój infrastruktury społecznej

3.6.1 Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Tabela 4. Postęp fizyczny wg priorytetów programu

Tabela 4 znajduje się w załączniku nr 4.

- **Analiza jakościowa**

3.6.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

3.7 Oś Priorytetowa VII Pomoc Techniczna

3.7.1 Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Tabela 4. Postęp fizyczny wg priorytetów programu

Tabela 4 znajduje się w załączniku nr 4.

- **Analiza jakościowa**

3.7.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

4. Programy współfinansowane z EFS – spójność i koncentracja wsparcia²

5. EFRR/FS – Duże projekty³

6. Pomoc techniczna

7. Promocja i informacja

Informacja przedstawiana jest w Załączniku nr 5 Formularzu sprawozdawczym dotyczącym

³ Punkt ten dotyczy programów współfinansowanych z EFRR/FS i będzie stosowany jedynie w sprawozdaniach z tych programów.

⁴ Jeśli ilość danych uniemożliwia wypełnienie tabeli w sprawozdaniu, należy załączyć dodatkową tabelę w formacie xls. Jeśli dane dotyczące wskaźników nie są dostępne, należy zaznaczyć kiedy będą możliwe do

promocji informacji.

Załącznik 1a Tabela 1. Postęp fizyczny programu operacyjnego - Wskaźniki programu

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Wskaźniki produktu												
		Realizacja ¹										
		Wartość docelowa ²										
		Wartość bazowa ³										
		Szacowana realizacja ⁴										
Wskaźniki rezultatu												
		Realizacja ¹										
		Wartość docelowa ²										
		Wartość bazowa ³										
		Szacowana realizacja ⁴										
Komentarz:												

1.W wierszu powinny być prezentowane informacje według stanu na koniec roku sprawozdawczego, oparte na danych dotyczących operacji zakończonych, tzn. takich dla których zatwierdzono wniosek o płatność końcową.

2.W wierszu prezentowane będą wartości docelowe zawarte w dokumentach programowych, które mogą być aktualizowane w ramach ewaluacji bieżącej.

3.W wierszu prezentowana będzie wartość wyjściowa danego wskaźnika sprzed momentu uruchomienia programu.

4.W wierszu umieszczane będą dane dotyczące przewidywanych wartości wskaźników kluczowych w kolejnych latach na podstawie zawartych umów.

Załącznik 1b Wskaźniki kontekstowe - zestawienie dla województwa podlaskiego

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem (średnia)							
L P	Nazwa zmiennej lub wskaźnika	Jedn. Miary	Rok bazowy	Źródło	UE 27	Polska	2007	2008
SPOŁECZEŃSTWO								
1	Wskaźnik zatrudnienia ogółem (15 lat i więcej, wg BAEL)							
	a) wg grup wieku							
	15-64 lat							
	15-24 lat							
	25-34							
	35-44							
	45-54							
	55-64,							
	b) ogółem wg płci							
	kobiety							
	mężczyźni							
	c) ogółem wg miasto/wieś							
	miasto							
	wieś							
2	Stopa bezrobocia (wg BAEL)							
	w tym kobiety							
	Stopa bezrobocia rejestrowanego							
	- w tym bezrobocia długotrwałego							
3	Pracujący ogółem							
	rok 2004 = 100							
	- w tym w sektorze prywatnym							
	- w tym MSP (agregacja wg siedziby przedsiębiorstwa)							
4	Wykształcenie ludności w wieku 15 lat i więcej (BAEL):							
	- podstaw i niepełne podstaw (w tym gimnazjum); poziom 0-2 (ISCED 1997)							
	- ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne; poziom 3-4 (ISCED 1997)							
	- wyższe; poziom 5-6 (ISCED 1997)							

5	Udział osób uczących się i dokszał.w liczbie lud. w wieku 25-64 lat						
6	Udział szkół wyposażonych w komputery						
	- w tym szkoły podstawowe i gimnazja						
	- w tym szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne						
	- w tym szkoły policealne						
6a	Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do internetu						
	- w tym szkoły podstawowe i gimnazja						
	- w tym szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne						
	- w tym szkoły policealne						
7	Gospodarstwa domowe wyposażone w komputer osobisty z dostępem do internetu						
7a	Gospodarstwa domowe wyposażone w komputer osobisty z dostępem do internetu w % ogółu gospodarstw domowych						
8	Saldo migracji wewnętrznych:						
	- w miastach						
	- na wsi						
	Saldo migracji zagranicznych:						
9	Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterow na 1 tys. mieszkańców						
	w tym turystom zagranicznym						
10	Ofiary śmiertelne wypadków drogowych:						
	- na 100 tys. Ludności						
	- na 100 tys. zarejestrowanych pojazdów						
	- (rok poprzedni=100)						
11	Liczba ludności korzystającej z przewozów komunikacją miejską						
12	Długość dróg publicz.(o twardej nawierzchni) ogółem						
	- na 100 km2						
	- w tym wojewódzkich						
	- w tym powiatowych						
	- w tym gminnych						
13	Linie kolejowe eksploatowane ogółem						
	- na 100 km2						
GOSPODARKA							
14	Produkt krajowy brutto na mieszkańca						
	Produkt krajowy brutto na mieszkańca w PPS - UE27=100						
15	Wzrost PKB w cenach stałych (rok poprzedni = 100)						

16	Wartość dodana brutto na 1 pracującego- ogółem							
	Polska=100							
	wg sektor.ekonom.- rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo,rybołówstwo							
	Polska=100							
	- przemysł							
	Polska=100							
	- w tym przetwórstwo przemysłowe							
	Polska=100							
	- budownictwo							
	Polska=100							
	- usługi rynkowe							
	Polska=100							
	- usługi nierynkowe							
	Polska=100							
17	Struktura pracujących wg sektorów ekonom (województ=100)							
	- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, rybołówstwo							
	rok poprzedni =100							
	- przemysł ogółem							
	rok poprzedni =100							
	- w tym przemysł przetwórczy							
	rok poprzedni =100							
	- budownictwo							
	rok poprzedni =100							
	- usługi rynkowe							
	rok poprzedni =100							
	- usługi nierynkowe							
	rok poprzedni =100							
18	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności							
	- w tym udział MSP							
19	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca;							
	- w tym udział sektora prywatnego							
20	Kapitał zagranicz w podmiotach z kap. zagra na 1 mk							
	Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB							

	- w tym nakłady finansowane przez podmioty gospodarcze							
21	Udział przedsiębiorstw, które prowadziły działalność innowacyjną w przemyśle w % przedsiębiorstw w przemyśle							
ŚRODOWISKO								
22	Całkowita emisja zanieczyszczeń powietrza:							
	pyłowych							
	(rok poprzedni=100)							
	dwutlenku siarki (bez CO2)							
	(rok poprzedni=100);							
	tlenków azotu							
	(rok poprzedni=100)							
23	Ludność korzystająca z kanalizacji							
	- w tym na wsi							
	- w % ludności ogółem							
	- w tym na wsi							
24	Ludność korzystająca z wodociągów							
	- w tym na wsi							
	- w % ludności ogółem							
	- w tym na wsi							
25	1.Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogólnej liczby ludności,							
	- w tym na wsi							
26	2.							
	- na km2 powierzchni							
	- w % ścieków wymagających oczyszczania							
27	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów (z wyłączeniem komunalnych) wytworzonych							
28	Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca							
29	Ilość energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (moc zainstalowana)							
30	Udział produkcji energii z OZE w produkcji ogółem							
31	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej							
32	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji do ogólnej powierzchni							
33	Powierzchnia zrehabilitowanych i zagospodarowanych terenów do ogółu wymagających rekultywacji							
34	Emisja CO2 z zakładów uciążliwych Ogółem							

Załącznik 2 Tabela 2 Osie priorytetowe w podziale na źródło finansowania (w euro) – w danym roku oraz narastająco

	Wydatki poniesione przez beneficjentów, zawartem poświadczeniach i deklaracjach wydatków oraz we wnioskach o płatność złożonych do IZ	Odpowiadający wkład publiczny ogółem	Wydatki prywatne 1)	Wydatki poniesione przez instytucje odpowiedzialne za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (w części odpowiadającej wkładowi wspólnotowemu) 2)	Procentowy poziom wykorzystania alokacji	Łączne płatności otrzymane od Komisji	Wydatki poniesione przez beneficjentów, zawartem poświadczeniach i deklaracjach wydatków oraz we wnioskach o płatność złożonych do IZ	Odpowiadający wkład publiczny ogółem	Wydatki prywatne 1)	Wydatki poniesione przez instytucje odpowiedzialne za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (w części odpowiadającej wkładowi wspólnotowemu) 2)	Procentowy poziom wykorzystania alokacji	Łączne płatności otrzymane od Komisji
	Okres sprawozdawczy						Dane narastająco od uruchomienia programu					
Oś priorytetowa 1 (nazwa funduszu)												
W tym wydatki związane z zakresem interwencji EFS												
W tym wydatki związane z zakresem interwencji EFRR												
Oś priorytetowa 2 (nazwa funduszu) itd.												
1) Stosowane wyłącznie w odniesieniu do programów operacyjnych wyrażonych w kosztach całkowitych.												
2) Płatności zrealizowane na rzecz beneficjentów nie obejmują przekazanych a nierozliczonych zaliczek.												
3) Pole to jest wypełniane, jeżeli program operacyjny jest współfinansowany z EFRR lub ESF, w przypadku gdy skorzystano z możliwości określonej w art 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006.												

Załącznik 3 Tabela 3 Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii

Możliwe kombinacje kodów z klasyfikacji od 1 do 5					
Kod* Klasyfikacja 1 Priorytetowy obszar tematyczny	Kod * Klasyfikacja 2 Forma finansowania	Kod * Klasyfikacja 3 Obszar realizacji	Kod * Klasyfikacja 4 Rodzaj działalności gospodarczej	Kod * Klasyfikacja 5 Lokalizacja	Wartość (euro) **
Ogółem					
* Kategorie kodów powinny mieć przypisany kod w odniesieniu do każdego kodu klasyfikacji wg kryterium					
** Wartość przyznanego wkładu wspólnotowego w ramach każdej kombinacji kodów					

Załącznik 4 Tabela 4. Postęp fizyczny programu operacyjnego - Wskaźniki Uszczegółowienia

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Oś priorytetowa 1 Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie												
Działanie												
Wskaźniki produktu												
		Realizacja ¹										
		Wartość docelowa ²										
		Wartość bazowa ³										
		Szacowana realizacja ⁴										
Wskaźniki rezultatu												
		Realizacja ¹										
		Wartość docelowa ²										
		Wartość bazowa ³										
		Szacowana realizacja ⁴										
		Szacowana realizacja ⁴	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Komentarz												
<div>1. W wierszu powinny być prezentowane informacje według stanu na koniec roku sprawozdawczego, oparte na danych dotyczących operacji zakończonych, tzn. takich dla których zatwierdzono wniosek o płatność końcową.</div> <div>2. W wierszu prezentowane będą wartości docelowe zawarte w dokumentach programowych, które mogą być aktualizowane w ramach ewaluacji bieżącej.</div> <div>3. W wierszu prezentowana będzie wartość wyjściowa danego wskaźnika sprzed momentu uruchomienia programu.</div> <div>4. W wierszu umieszczane będą dane dotyczące przewidywanych wartości wskaźników kluczowych w kolejnych latach na podstawie zawartych umów.</div>												

Załącznik nr II c Formularz sprawozdawczy dotyczący promocji i informacji

Numer programu (CCI):
Nazwa programu:	
Załącznik do sprawozdania nr:
Okres sprawozdawczy:

1. Zrealizowane działania w zakresie informacji, promocji i szkoleń

--

Lp.	Nazwa działania	Opis działania
Informacja		
1.		
Promocja		
2.		
3.		
4.		
Edukacja		
5.		
6.		
Internet		
7.		
8.		
Ewaluacja		
9.		

UWAGA: Nazwy działań oraz ich opisy powinny bazować na nazwach działań i opisach zawartych w tabeli nr 1, znajdującej się w Rocznym planie działań informacyjnych i promocyjnych.

2. Postęp rzeczowy działań informacyjnych, promocyjnych i szkoleniowych⁴

Obszar	Wskaźnik	Rok	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
		Półrocze	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
		Realizacja																		
		Wartość docelowa																		
		Wartość bazowa																		
	Wskaźnik	Rok																		
			Realizacja																	
	Wartość docelowa																			
	Wartość bazowa																			
		Realizacja																		
		Wartość docelowa																		
		Wartość bazowa																		
Komentarz:																				

UWAGA: Nazwy działań oraz wskaźników powinny być tożsame z nazwami działań i wskaźników zawartymi w załączniku nr 1 do Rocznego planu działań informacyjnych i promocyjnych

3. Informacja nt. udostępnienia listy beneficjentów

Institucja Zarządzająca publikuje listę beneficjentów programu, zawierającą nazwy beneficjentów, tytuły operacji oraz wielkość wkładu publicznego / wkładu publicznego w części odpowiadającej KE i budżetowi państwa w Internecie pod adresem/adresami:*

* niepotrzebne skreślić

4. Informacja nt. współpracy IZ PO/RPO z podmiotami wymienionymi w Art. 5 ust. 3 Rozp. 1828/2006.

Prowadząc działania informacyjne, promocyjne oraz szkoleniowe w okresie sprawozdawczym Instytucja Zarządzająca lub instytucja wykonująca zadania w jej imieniu współpracowała z następującymi podmiotami określonymi w Art. 5 ust. 3 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006:

☐ Władze krajowe, regionalne lub lokalne oraz agencje rozwoju	☐ Stowarzyszenia handlowe i zawodowe
☐ Partnerzy społeczni i gospodarczy	☐ Organizacje pozarządowe
☐ Organizacje przedsiębiorców	☐ Centra informacji europejskiej
☐ Przedstawicielstwo KE w Polsce	☐ Instytucje oświatowe

5. Informacje nt. analizy i oceny prowadzonych działań informacyjnych, promocyjnych i szkoleniowych

5.1 Czy w okresie sprawozdawczym były prowadzone badania ewaluacyjne dotyczące skuteczności i efektywności realizowanych działań informacyjnych, promocyjnych i szkoleniowych?

- ☐ Tak ☐ Nie

5.2 W wyniku przeprowadzonej oceny działań lub analizy informacji zwrotnych Instytucja Zarządzająca podjęła następujące działania usprawniające:

A
B
C

5.3 Czy w wyniku przeprowadzonej oceny działań, analizy informacji zwrotnych lub z innych powodów Instytucja Zarządzająca planuje dokonać modyfikacji Rocznego planu działań informacyjnych i promocyjnych lub Planu komunikacji programu operacyjnego?

- ☐ Tak ☐ Nie

5.4 Zakres planowanych modyfikacji rocznego planu działań lub Planu komunikacji obejmuje (np. grupy docelowe, do których należy wzmocnić przekaz; rezygnacja z istniejącego lub wybór nowego narzędzia/kanalu komunikacji):

5.5 Planowane modyfikacje wynikają z następujących przyczyn:

5.6 Czy w trakcie prowadzenia działań informacyjnych, promocyjnych i szkoleniowych Instytucja Zarządzająca zidentyfikowała istotne zagrożenia dla realizacji Rocznego planu działań lub Planu komunikacji?

- ☐ Tak ☐ Nie

5.7 Zidentyfikowane istotne zagrożenia dotyczą:

A
B
C

6. Informacje dodatkowe

INSTRUKCJA DO SPRAWOZDANIA ROCZNEGO Z WDRAŻANIA PROGRAMU OPERACYJNEGO W ROKU 2008

Informacje ogólne

Zasady dotyczące sprawozdawczości rocznej z realizacji programów uregulowane zostały w Rozdziale II *rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) 1260/1999 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006)* (zwanego dalej rozporządzeniem nr 1083/2006), w szczególności w art. 65-68. Sprawozdanie roczne z wdrażania programu operacyjnego sporządzone powinno zostać zgodnie z zapisami art. 67 rozporządzenia nr 1083/2006.

Układ i zakres sprawozdania powinny być zgodne z załącznikiem XVIII do *rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz.U. L 371 z 27.12.2006)* – zwanego dalej rozporządzeniem nr 1828/2006.

Wzór sprawozdania oraz jego układ wynikają z założenia, że postęp rzeczowy i finansowy programu powinien być wyrażany w postaci mierzalnych wskaźników, natomiast pozostałe części powinny być ich uzupełnieniem i wyjaśnieniem. Wynika to również z faktu, że treść sprawozdania z realizacji programu ma służyć także zaprezentowaniu wkładu programu w realizację europejskich strategii i polityk, w szczególności takich jak Strategia Lizbońska i Europejska Strategia Zatrudnienia.

Raport powinien jasno prezentować wkład programu w realizację europejskich strategii/polityk, takich jak Strategia Lizbońska, Europejska Polityka Zatrudnienia.

Szczególny nacisk należy położyć na postęp w osiągnięciu celów lizbońskich, a także całkowity wkład funduszu/funduszy (od początku wdrażania programu) w osiągnięcie wartości docelowych opartych na kategoriach wydatków określonych w załączniku IV rozp. 1083/2006, a w stosownych wypadkach w osiągnięciu wartości docelowych opartych na kategoriach zidentyfikowanych zgodnie z art. 9 ust. 3 – drugi akapit rozp. 1083/2006 (tj. kategoriach dopisanych w szczególnych wypadkach do wykazu zamieszczonego w ww. zał. IV).

Na poziomie procedur krajowych wzór sprawozdania rocznego z realizacji programu stanowi załącznik do *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie sprawozdawczości*, obowiązujących od dnia 29 maja 2008 r. Ww. wzór zachowuje, co do zasady, układ określony w rozporządzeniu nr 1828/2006.

Podstawą do wypełnienia części sprawozdania poświęconej postępowi realizacji programu powinny być dane pochodzące z Krajowego Systemu Informatycznego SIMIK 07-13, przygotowywane w oparciu o narzędzie do raportowania z KSI (SIMIK 07-13), tj. Oracle Discoverer Plus.

Wszystkie pola sprawozdania wymagane rozporządzeniem nr 1828/2006 powinny zostać wypełnione czytelnie, bez skreśleń i bez korekt (Podanie informacji „nie dotyczy” jest uzasadnione wyłącznie w przypadku danych nie odnoszących się do Programów Operacyjnych/Regionalnych Programów Operacyjnych (PO/RPO) współfinansowanych

Wszystkie dane finansowe zawarte w tabeli nr 2 *Osie priorytetowe w podziale na źródło finansowania (euro)*, w tabeli nr 3 *Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii* oraz w pozostałych częściach sprawozdania powinny być prezentowane w euro. Jeżeli IZ uzna za właściwe podawanie danych finansowych w częściach opisowych w PLN, w celu lepszej przejrzystości informacji zawartych w sprawozdaniu, powinny one być podawane w nawiasach po wartościach wyrażonych w euro, z podaniem stosownego zapisu o zastosowanym kursie.

Kurs euro stosowany w sprawozdaniu rocznym jest kursem Europejskiego Banku Centralnego z przedostatniego dnia roboczego roku kalendarzowego, którego dotyczy sprawozdanie.

z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)/Funduszu Spójności (FS) lub Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Informacje należy prezentować w sposób rzetelny i precyzyjny, tak aby w przypadku pytań i uwag Komisji Europejskiej (KE) możliwe było udzielenie wyczerpujących wyjaśnień.

Obowiązek sporządzania przez Instytucję Zarządzającą sprawozdania rocznego z realizacji programu operacyjnego wynika z art. 67 rozporządzenia nr 1083/2006. Zgodnie z horyzontalnymi wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie sprawozdawczości Instytucja Zarządzająca PO przedkłada do zaopiniowania przez IK NSRO oraz do wiadomości Instytucji Certyfikującej (IC) i IZ POPT sprawozdanie roczne, w formie papierowej i elektronicznej, nie później niż po upływie 140 dni kalendarzowych po upływie okresu sprawozdawczego. Uzyskana opinia jest warunkiem przedstawienia go do zatwierdzenia przez właściwy Komitet Monitorujący.

W przypadku RPO, Instytucja Zarządzająca RPO, przedkłada sprawozdanie roczne do zaopiniowania przez IK RPO oraz do wiadomości Instytucji Pośredniczącej w certyfikacji (IPOC). Opinia wydana przez IK RPO jest warunkiem przedłożenia sprawozdania do zatwierdzenia przez właściwy Komitet Monitorujący (patrz: art. 13 Kontraktu Wojewódzkiego).

Po akceptacji przez właściwy Komitet Monitorujący sprawozdanie roczne powinno zostać wysłane do KE drogą elektroniczną do dnia **30 czerwca** każdego roku wdrażania programu (art. 67 pkt 1 rozporządzenia nr 1083/2006) za pośrednictwem komputerowego systemu wymiany danych, zbudowanego przez KE - System for Fund Managment in the European Community 2007-2013 (SFC) na podstawie zapisów art. 42 rozporządzenia nr 1828/2006.

Zgodnie z art. 67 pkt 3 rozporządzenia nr 1083/2006 KE informuje Instytucję Zarządzającą o spełnieniu wymogu formalnego przedłożenia sprawozdania rocznego do 10 dni od daty jego otrzymania (za datę przekazania dokumentu uznaje się termin wprowadzenia sprawozdania do systemu informatycznego – art. 42 pkt 2 rozporządzenia nr 1828/2006). Komisja Europejska informuje IZ o swojej opinii na temat sprawozdania rocznego do dwóch miesięcy od daty jego przekazania (art. 67 pkt 3 rozporządzenia nr 1083/2006).

W przypadku zaistnienia jakichkolwiek wątpliwości odnoszących się do punktów zawartych w sprawozdaniu, należy skontaktować się z właściwą instytucją otrzymującą sprawozdanie. W przypadku PO należy kontaktować się z Instytucją Koordynującą Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (IK NSRO), natomiast w przypadku RPO z Instytucją Koordynującą Regionalne Programy Operacyjne (IK RPO).

IK NSRO zastrzega sobie prawo wprowadzania zmian do treści instrukcji w wyniku zmiany treści aktów prawa wspólnotowego lub krajowego, wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego, uwag zgłoszonych przez KE lub uprawnione instytucje.

1. IDENTYFIKACJA/Informacje WSTĘPNE

Cel – należy wpisać cel zgodnie z decyzją KE zatwierdzającą dany program operacyjny. W przypadku Polski wszystkie PO/RPO należą do Celu 1 Konwergencja (art. 3 pkt 2 lit. A rozporządzenia nr 1083/2006), natomiast programy realizowane w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) należą do Celu 3.

Kwalifikowany obszar – zgodnie z decyzją KE zatwierdzającą dany program operacyjny. Obszar kwalifikowalny w danym PO/RPO dotyczy całego kraju, województw lub województwa, bądź wybranych powiatów i gmin dla programów EWT (art. 5 i 7 rozporządzenia nr 1083/2006).

Okres programowania, Numer programu (nr CCI), Nazwa programu – zgodnie z decyzją KE zatwierdzającą dany program operacyjny.

Rok sprawozdawczy – należy podać rok kalendarzowy, którego dotyczy sprawozdanie.

Data zatwierdzenia rocznego sprawozdania przez Komitet Monitorujący – należy podać numer uchwały oraz dzień jej akceptacji przez właściwy Komitet Monitorujący.

2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO

2. 1. REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW

Informacje na temat postępów fizycznych programu operacyjnego

Informacja powinna być podana w odniesieniu do każdego mierzalnego wskaźnika, określonego na poziomie **programu operacyjnego**. Informacje o postępie w realizacji wskaźników powinny zostać podane dla danego roku, lat wcześniejszych oraz w ujęciu kumulatywnym.

Jako dokument programowy należy rozumieć tu Program Operacyjny, zatwierdzony przez Komisję Europejską i przyjęty przez Radę Ministrów.

W przypadku, gdy wskaźniki programowe mają swoje odpowiedniki we wskaźnikach kluczowych, dane powinny pochodzić z KSI (SIMIK 07-13).

W tabeli 1 *Postęp fizyczny programu operacyjnego* (Załącznik nr 1) w wierszu „**Realizacja**” należy przedstawić wartości wskaźnika dla kolejnych lat w ujęciu **kumulatywnym**. Informacje powinny być prezentowane **według stanu na koniec roku sprawozdawczego**, oparte na danych dotyczących **operacji zakończonych, tzn. takich, dla których zatwierdzono wnioski o płatność końcową** – za wyjątkiem PO KL, w ramach którego realizacja jest monitorowana na podstawie wszystkich zatwierdzonych wniosków o płatność.

W kolumnie „**Ogółem**” prezentowane będą powtórnie wartości wykazane w kolumnie właściwej dla roku, którego dotyczy sprawozdanie (kumulatywnie).

W wierszu „**Wartość docelowa**” prezentowane będą **wartości zawarte w dokumentach programowych**, które mogą być aktualizowane w ramach ewaluacji bieżącej (**Uwaga:** zmiany w tabelach dokonuje się wyłącznie po wprowadzeniu zmian w dokumentach programowych). **Jeżeli wartości na inne lata zostaną oszacowane, powinny także znaleźć się w tabeli**, w momencie, kiedy zostaną wprowadzone do dokumentów programowych. Wartości te powinny być prezentowane kumulatywnie. Jeżeli w ramach danego programu operacyjnego, zgodnie z ustaleniami z Komisją Europejską, nie zastosowano ujęcia rocznego, ale obok wartości docelowej dla całego okresu programowania określone zostały wartości docelowe wskaźników podlegające monitorowaniu w trakcie okresu programowania (mid-term), stosowny komentarz na temat stopnia realizacji tych wskaźników należy zamieścić w pkt 2.1 tiret 6 „Analiza jakościowa”.

W kolumnie „**Ogółem**” powtarzana byłaby wartość równa wartości przyjętej dla roku 2013 lub 2015, w zależności od zapisów Programu, na zasadach analogicznych do opisanych dla wiersza „**Realizacja**”.

W wierszu „**Wartość bazowa**” powinny być prezentowane **wartości danego wskaźnika sprzed momentu uruchomienia realizacji programu**. Dla wskaźników pokazujących wartość netto jest to wartość 0, także w przypadku, gdy wszystkie wskaźniki w ramach danego programu mają taki charakter.

W wierszu „**Szacowana realizacja**” należy podać planowane do osiągnięcia wartości wskaźników w kolejnych latach na podstawie zawartych umów/wydaných decyzji. Dane pozyskane w przypadku wskaźników kluczowych powinny pochodzić z KSI (SIMIK 07-13).

Dodatkowo, powyższe informacje można przedstawić graficznie. Wszystkie wskaźniki powinny zostać przedstawione, tam gdzie jest to możliwe, z podziałem wg płci.

Jeśli dane dotyczące osiągniętych wartości wskaźników (wiersz „Realizacja”) nie są dostępne, należy zaznaczyć, kiedy będą możliwe do zaprezentowania oraz w jaki sposób instytucja zarządzająca dostarczy te informacje do Komisji Europejskiej.

Informacje finansowe (dane finansowe powinny być wyrażone w euro)

Dane o postępie finansowym za dany rok oraz narastająco powinny zostać zaprezentowane w odpowiednich tabelach. Można je dodatkowo przedstawić w formie graficznej.

Dane należy przedstawić w rozbiciu na osie priorytetowe, a w ramach poszczególnych osi wyodrębnić kwoty związane z zakresem interwencji EFS i EFRR. Kwoty powinny być wyrażone w euro.

- Sprawozdanie powinno zawierać informacje o wydatkach poniesionych przez beneficjentów uwzględnionych we wnioskach o płatność a następnie w poświadczeniach i deklaracjach wydatków, odpowiadającemu im wkładowi publicznemu, płatnościach wypłaconych przez instytucje wypłacające środki beneficjentom oraz płatnościach otrzymanych z Komisji Europejskiej, z uwzględnieniem poziomu cross-financingu w poszczególnych priorytetach.
- Informacje nt. użycia cross-financingu zgodnie z art. 34 rozp. 1083/2006 ze wskazaniem głównych kategorii wydatków. Informacja na poziomie priorytetu powinna w szczególności pozwolić na weryfikację, czy inwestycje podlegają celowi pomocy z drugiego funduszu, a jeśli tak, to czy są one konieczne dla należytego wdrażania projektu, bądź grupy projektów finansowanych w ramach danej osi priorytetowej i bezpośrednio z nią powiązanych.

- W odpowiednich kolumnach **tabeli 2 Osie priorytetowe w podziale na źródło finansowania** (w euro) – w danym roku oraz narastająco⁵ (Załącznik nr 2) należy wykazać, odpowiednio dla danego roku oraz narastająco od początku uruchomienia programu, dane dotyczące:

- Całości wydatków kwalifikowalnych wykazanych w poświadczeniach i deklaracjach wydatków złożonych do Instytucji Zarządzających (IZ); w przypadku, gdy IZ nie otrzymuje wspomnianych poświadczeń i deklaracji lub niezależnie od deklaracji otrzymuje wnioski beneficjentów o płatność (np. w ramach pomocy technicznej), w omawianej kolumnie należy wykazać dodatkowo zweryfikowany przez IZ poziom wydatków kwalifikowalnych wykazanych we wnioskach beneficjentów o płatność;
- Wydatków publicznych wykazanych w poświadczeniach i deklaracjach wydatków złożonych do IZ; w przypadku, gdy wspomniane deklaracje i poświadczenia nie uwzględniają wydatków zawartych we wnioskach beneficjentów o płatność składanych bezpośrednio do IZ, w omawianej kolumnie należy zawrzeć dodatkowo dane o tej części wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność i uznanych przez IZ za kwalifikowalne, która sfinansowana została ze środków publicznych;

⁵ Ze względu na wątpliwości odnośnie charakteru pożądanego przez Komisję informacji, zakres przedmiotowy powyższej tabeli może ulec zmianie po wydaniu przez Komisję szczegółowych wytycznych odnośnie sprawozdań rocznych.

- Wydatków prywatnych wykazanych w poświadczeniach i deklaracjach wydatków złożonych do IZ lub we wnioskach beneficjentów o płatność składanych bezpośrednio do IZ (o ile wydatki zawarte we wnioskach beneficjentów nie są uwzględniane w otrzymywanych poświadczeniach i deklaracjach); kolumnę „**wydatki prywatne**” należy wypełniać jedynie w przypadku tych programów, w których KE dokonując wyliczenia wysokości płatności opiera się o wartość zadeklarowanych wydatków całkowitych (tj. wydatków publicznych i prywatnych) zgodnie z art. 53 pkt 1 rozporządzenia nr 1083/2006;
- Płatności zrealizowanych na rzecz beneficjentów w formie refundacji wydatków w części odpowiadającej wkładowi wspólnotowemu oraz tej części rozliczonego przez beneficjentów dofinansowania przekazanego im w formie zaliczki, która odpowiada wkładowi wspólnotowemu;
- Procentowego poziomu wykorzystania alokacji wyliczanego jako iloraz wartości wykazanych w kolumnie *Wydatki poniesione przez instytucje...* i alokacji środków funduszy UE dla danej osi priorytetowej (wartości nie wyliczane dla wierszy, w których wykazywane są wydatki związane z cross-finansowaniem).
- Środków przekazanych przez KE w formie płatności okresowych (wypełniany wyłącznie wiersz „**Ogółem**”).

Informacja nt. podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji

Dane powinny zostać zaprezentowane w formie tabelarycznej, narastająco od początku uruchomienia programu, dla każdej możliwej w danym programie kombinacji kodów. Dane powinny zostać przedstawione w formacie określonym w aneksie II C rozporządzenia nr 1828/2006.

W tabeli 3 *Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii* (Załącznik nr 3) należy przedstawić dane dotyczące wartości przyznanego (w ramach umów i decyzji o dofinansowaniu) dofinansowania w części odpowiadającej wkładowi środków UE. Dane wykazywane w poszczególnych wierszach w kolumnie „**Wartość**” powinny stanowić sumę dofinansowania ze środków UE przyznanego dla wszystkich projektów w ramach programu cechujących się identycznymi wartościami kodu w każdej z 5 wskazanych klasyfikacji.

Pomoc w podziale na grupy docelowe

Dla programów współfinansowanych z EFS w sprawozdaniu należy zawrzeć informacje opisujące poszczególne docelowe grupy wsparcia, zgodnie z załącznikiem XXIII do rozporządzenia nr 1828/2006, tj.:

- liczbę uczestników w ciągu roku (w podziale na nowych uczestników, osoby kończące współpracę, osoby przechodzące z roku poprzedniego do następnego);
- uczestników w podziale na płeć;
- uczestników w podziale wg statusu na rynku pracy:
 - zatrudnionych (ogólną liczbę zatrudnionych, w tym osób prowadzących działalność na własny rachunek);

- prowadzących działalność na własny rachunek;
- bezrobotnych (ogólna liczba bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych);
- długotrwale bezrobotnych;
- osoby nieaktywne zawodowo (ogólna liczba osób nieaktywnych zawodowo, w tym osób objętych kształceniem, szkoleniami; osób na emeryturze, osób, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, osób trwale niepełnosprawnych, osób zajmujące się prowadzeniem gospodarstwa domowego lub inne);
- osoby nieaktywne zawodowo w trakcie kształcenia lub szkolenia).
- uczestników w podziale na wiek;
- uczestników wg przynależności do grup dyskryminowanych (mniejszości, migranci, niepełnosprawni, inne osoby w niekorzystnej sytuacji);
- uczestników wg wykształcenia (podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne, pomaturalne, wyższe).

W przypadku, gdy ma to zastosowanie, programy współfinansowane z EFRR również powinny dostarczyć przedmiotowej informacji odnośnie specyficznych grup, sektorów lub obszarów docelowych.

Ponadto, o ile to możliwe, należy przedstawić wyżej wymienione dane w formie graficznej.

W opisie należy:

- Odnieść się do liczby realizowanych lub zrealizowanych projektów oraz ich wartości na poziomie PO/RPO oraz poszczególnych osi priorytetowych, a następnie do ogólnej ich wartości (w tym dofinansowanie wspólnotowe) w odniesieniu do alokacji na program oraz daną oś priorytetową,
- Dostarczyć informacji nt. sektorów lub obszarów docelowych poprzez wskazanie dominującej grupy (typów) projektów pod względem dziedziny, w której realizowane jest przedsięwzięcie (np. infrastruktura drogowa, infrastruktura ochrony środowiska, turystyka, szkolenia, promocja),
- Wyodrębnić projekty pod kątem liczby i wartości projektów realizowanych lub zrealizowanych przez określone kategorie beneficjentów,
- Dodatkowo można odnieść się do wielkości realizowanych projektów mierzonej ich całkowitą wartością i wskazać, czy dominują projekty małe, czy też istnieje kilka dużych projektów wyczerpujących alokację na dany rok lub cały okres programowania,
- Można uwzględnić dodatkową typologię projektów właściwą ze względu na charakter danego programu/osi priorytetowej itp.

Pomoc ponownie wypłacona lub wykorzystana

Informacje powinny odnosić się do wykorzystania zwróconej pomocy lub ponownego wykorzystania pomocy anulowanej (art. 57 i 98(2) rozporządzenia nr 1083/2006).

Należy przedstawić informację o wykorzystaniu (wydatkowaniu) dofinansowania (w części odpowiadającej wkładowi funduszy UE) odzyskanego od beneficjentów w związku z niezachowaniem przez nich przepisów dotyczących trwałości operacji określonych w art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006 oraz informację o wykorzystaniu środków wycofanych w

związku z powstałymi nieprawidłowościami, o których mowa w art. 98 rozporządzenia nr 1083/2006.

Analiza jakościowa

Analiza jakościowa powinna być zorientowana na wyniki i ukazywać powiązania pomiędzy postępem rzeczowym i finansowym, a także osiągnięcie celów, w tym oczekiwanych produktów i rezultatów.

- Należy podać najważniejsze informacje na temat systemu realizacji PO:
 - ewentualnych zmian w dokumentach programowych (PO, Szczegółowy opis priorytetów),
 - weryfikacji listy projektów indywidualnych (kluczowych) przewidzianych do realizacji w ramach programu oraz stanu realizacji dużych projektów,
 - zmian systemu instytucjonalnego (w tym porozumienia pomiędzy poszczególnymi instytucjami zaangażowanymi w realizację programu, zmiany *Opisu systemu zarządzania i kontroli*, procedur wewnętrznych instytucji np. *Instrukcji wykonawczych*),
 - przebiegu audytu zgodności systemów zarządzania i kontroli,
 - realizacji zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej,
 - zmian wytycznych obowiązujących w ramach programu,
 - przygotowania i zmiany wzorów dokumentów dla beneficjentów (wniosek o dofinansowanie projektu, umowa o dofinansowanie, wniosek o refundację),
 - prac nad kryteriami wyboru projektów, w tym wyniki przeprowadzonych ewaluacji w tym zakresie,
 - prac nad przygotowaniem projektów programów pomocowych.
- W punkcie tym należy zanalizować stopień osiągnięcia wskaźników fizycznych i finansowych wraz z analizą jakościową postępów w porównaniu z docelowymi wartościami określonymi na etapie programowania. Jeżeli nie osiągnięto zakładanych wcześniej wartości, należy opisać, jakie czynniki, na jakim etapie realizacji programu i z jakiego powodu miały na to wpływ. Dodatkowo należy opisać, czy Instytucja Zarządzająca podjęła lub planuje podjąć odpowiednie kroki mające na celu polepszenie sytuacji. W przypadku gdy dokonane zostały korekty wartości docelowych wartości wskaźników, należy przedstawić najważniejsze zmiany wraz z ich uzasadnieniem. Zamieszczona informacja nt. osiągniętych produktów i rezultatów działań współfinansowanych ze środków UE powinna zawierać ocenę ich znaczenia w relacji do generalnego rozwoju określonego sektora, o ile to możliwe. W punkcie tym należy także skomentować stopień realizacji wskaźników, które, zgodnie z ustaleniami z Komisją Europejską, podlegają przeglądowi w trakcie okresu programowania (mid-term). Ponadto, należy zamieścić informację na temat wyników przeprowadzonych ewaluacji dotyczących systemu wskaźników PO.
- Należy również opisać, w jaki sposób działania realizowane w ramach programu wpływają na niwelowanie negatywnych skutków kryzysu gospodarczego.
- Należy także opisać wkład programu w promowanie równości płci, jeżeli kwestia ta w przypadku danego programu ma zastosowanie (zgodnie z art. 16 rozporządzenia nr 1083/2006) oraz dodać opis uzgodnień partnerskich (zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 1083/2006). Pomocnym materiałem w tym zakresie stanowi poradnik na temat zasady równości szans kobiet i mężczyzn w projektach PO KL (Załącznik nr 4).
W programach współfinansowanych z EFS należy podać informacje szczegółowe wymagane przez art. 10 rozporządzenia nr 1081/2006.

Ponadto, należy wyodrębnić (na poziomie programu operacyjnego) punkt dotyczący:

- Realizacji zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej (jeśli były formułowane),
- Rekomendacji Instytucji Zarządzających odnośnie dalszego przebiegu realizacji programu operacyjnego (zgodnie z postulatami KE zgłoszonymi do sprawozdań rocznych z realizacji programów operacyjnych za 2007 rok).

REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII LIZBOŃSKIEJ

Raport powinien jasno prezentować wkład programu w realizację europejskich strategii/polityk, takich jak Strategia Lizbońska, Europejska Polityka Zatrudnienia.

Szczególny nacisk należy położyć na postęp w osiągnięciu celów lizbońskich, a także całkowity wkład funduszu/ funduszy (od początku wdrażania programu) w osiągnięcie wartości docelowych opartych na kategoriach wydatków określonych w załączniku IV rozp. 1083/2006, a w stosownych wypadkach w osiągnięciu wartości docelowych opartych na kategoriach zidentyfikowanych zgodnie z art. 9 ust. 3 – drugi akapit rozp. 1083/2006 (tj. kategoriach dopisanych w szczególnych wypadkach do wykazu zamieszczonego w ww. zał. IV).

Należy przedstawić wkład programu operacyjnego w realizację celów Strategii Lizbońskiej włącznie z jego wkładem w osiągnięciu celów określonych w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 1083/2006, a ponadto podać, jaka część środków programu (w %) została przewidziana na realizację celów Strategii Lizbońskiej oraz które z działań wpisujących się w cele lizbońskie są szczególnie zaawansowane. Należy również wskazać, w które obszary i priorytety Krajowego Programu Reform wpisują się przedsięwzięcia realizowane w ramach PO. Bardziej szczegółowa informacja dot. powiązania osi programu z priorytetami (działaniami) KPR powinna znaleźć się w punkcie 3.1.

Materiał na temat postępu w realizacji Krajowego Programu Reform w 2008 roku stanowi załącznik nr 5.

2.2 INFORMACJA NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI WSPÓLNOTOWYMI

Zgodnie z art. 67, ust. 2, lit. f rozporządzenia nr 1083/2006 konieczne jest zawarcie w raporcie rocznym z realizacji programu operacyjnego informacji o znaczących problemach związanych z przestrzeganiem prawa wspólnotowego napotkanych podczas realizacji programu operacyjnego oraz podjętych środkach zaradczych.

Instytucja Zarządzająca powinna zadeklarować, że powzięła wszelkie odpowiednie środki zapewniające przestrzeganie polityk wspólnotowych. W wypadku wystąpienia problemów związanych z zachowaniem przepisów wspólnotowych napotkanych podczas realizacji PO/RPO należy je przedstawić w odniesieniu do każdej z polityk wraz z opisem działań zaradczych.

Cennym uzupełnieniem niniejszej części sprawozdania będzie także zaprezentowanie ogólnych mechanizmów służących zagwarantowaniu zgodności realizowanych operacji z

prawem wspólnotowym (w szczególności w takich obszarach, jak ochrona środowiska, prawo zamówień publicznych, zasada równych szans i niedyskryminacji).

Informacja powinna zawierać:

- Deklarację, że zasady poszczególnych polityk wspólnotowych są przestrzegane (jeśli w wyniku przeprowadzonych działań nie stwierdzono naruszeń);
- Ogólny opis działań kontrolnych służących zapewnieniu przestrzegania polityk wspólnotowych;
- Ewentualnie identyfikację przyczyn dla stwierdzonych nieprawidłowości wraz z opisem podjętych kroków oraz osiągniętych rezultatów (w przypadku stwierdzenia naruszeń).

W tym podrozdziale należy także opisać wkład programu w promowanie równości płci, jeżeli kwestia ta w przypadku danego programu ma zastosowanie (zgodnie z art. 16 rozporządzenia nr 1083/2006) oraz dodać opis uzgodnień partnerskich (zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 1083/2006). Pomocny materiał w tym zakresie stanowi poradnik na temat zasady równości szans kobiet i mężczyzn w projektach PO KL (Załącznik nr 4).

W programach współfinansowanych z EFS należy podać informacje szczegółowe wymagane przez art. 10 rozporządzenia nr 1081/2006.

W odniesieniu do **zasady równości szans** należy uwzględnić informacje dotyczące tego jak ww. zasada jest realizowana na wszystkich etapach: w programowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu, ewaluacji.

Do przykładów działań związanych z równouprawnieniem na ww. etapach realizacji programu należą:

- na etapie programowania/wdrażania:
 - wprowadzenie odpowiednich mechanizmów gwarantujących zrównoważony udział kobiet i mężczyzn w realizowanych projektach, jak również premiujących osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji (np. osoby niepełnosprawne, mniejszości etniczne i narodowe, migranci, osoby zamieszkujące tereny wiejskie, bezrobotni, osoby po 45 roku życia), np. poprzez wprowadzenie odpowiednich kryteriów wyboru projektów,
 - zaplanowanie realizacji przedsięwzięć, których realizacja nie przyczynia się do dyskryminacji żadnej spośród grup defaworyzowanych,
 - zapewnienie równego dostępu do wsparcia udzielanego w ramach programu dla wszystkich typów potencjalnych beneficjentów (w tym osób z grup defaworyzowanych),
 - zaprojektowanie działań, których realizacja może przyczynić się do eliminowania/niwelowania istniejących w życiu grup defaworyzowanych barier fizycznych, finansowych, socjalnych, psychologicznych (np. poprzez m.in. likwidację barier architektonicznych, zapewnienie dostępu do edukacji, informacji, zatrudnienia, Internetu, wsparcie rozwoju działalności gospodarczej, zapewnienie opieki nad dziećmi pozwalające kobietom wejść na rynek pracy, wsparcie przedsiębiorstw prowadzonych przez grupy defaworyzowane),
 - zapewnienie równego dostępu do informacji nt. ogłaszanych konkursów,
 - zapewnienie równości szans także na poziomie procesu zarządzania projektami (np. w instytucjach);
- na etapie monitorowania:

- dobór członków KM z zachowaniem równych proporcji pomiędzy przedstawicielami obu płci,
- monitoring oraz gromadzenie danych na temat realizowanych projektów ukierunkowanych na eliminowanie/ niwelowanie istniejących w życiu grup defaworyzowanych barier;
- zapewnianie równego dostępu do informacji nt. realizacji programu (np. umieszczanie informacji na stronach internetowych);
- na etapie ewaluacji:
 - gromadzenie danych umożliwiających ocenę wpływu realizowanych projektów na sytuację grup defaworyzowanych (np. w podziale na płeć),
 - przedstawianie rekomendacji dotyczących poprawy sytuacji osób z grup defaworyzowanych.

W odniesieniu do **zasady partnerstwa** należy uwzględnić informacje dotyczące tego jak zasada partnerstwa jest realizowana na wszystkich etapach: w programowaniu/ wdrażaniu, monitorowaniu, ewaluacji.

Do przykładów działań związanych z realizacją zasady partnerstwa w ww. stadiach realizacji programu należą:

- na etapie programowania/wdrażania:
 - konsultacje społeczne dokumentów programowych (w formie spotkań, z wykorzystaniem stron internetowych),
 - udział partnerów społeczno-gospodarczych, władz samorządowych i organizacji pozarządowych w dyskusjach nad kształtem obszarów wsparcia objętych programem,
 - zapewnienie wsparcia dla partnerów społecznych i organizacji pozarządowych jako potencjalnych beneficjentów wsparcia udzielanego w ramach programu (projektodawców/odbiorców);
- na etapie monitorowania:
 - udział partnerów społeczno-gospodarczych, władz samorządowych i organizacji pozarządowych w systemie sprawozdawczości oraz w pracach Komitetów Monitorujących i grup działających w ramach PO;
- na etapie ewaluacji:
 - udział partnerów społeczno-gospodarczych, władz samorządowych i organizacji pozarządowych w analizie ewaluacji dotyczących realizacji programu (w formie spotkań, z wykorzystaniem stron internetowych),
 - formułowanie rekomendacji przez partnerów społeczno-gospodarczych, władze samorządowe i organizacje pozarządowe.

W tym punkcie sprawozdania powinna znaleźć się informacja o powstałych partnerstwach oraz ich mechanizmach.

2.3 NAPOTKANE ZNACZĄCE PROBLEMY ORAZ PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE

Informacje zawarte w tym punkcie powinny odnosić się do sytuacji, opisanych w pkt 2.1, które miały wpływ na realizację PO/RPO w danym okresie sprawozdawczym

Część ta zawiera przedstawienie wszystkich znaczących problemów, które pojawiły się podczas wdrażania programu, wraz z opisem podjętych środków zaradczych. W szczególności należy odnieść się do ewentualnych problemów zidentyfikowanych w ramach procedury z art. 62 (1) (d) (i) rozporządzenia nr 1083/2006.

Należy ogólnie opisać ewentualne problemy, sytuacje zakłócające bądź opóźniające realizację programu wraz z podjętymi przez Instytucję Zarządzającą, państwo członkowskie, Komitet Monitorujący środkami zaradczymi.

W ramach programów współfinansowanych z EFS dane powinny zawierać szczególne odniesienie do problemów we wdrażaniu zagadnień opisanych w art. 10 rozporządzenia nr 1081/2006.

2.4 ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO (W STOSOWNYCH WYPADKACH)

Podrozdział powinien zawierać wszystkie elementy, które nie wynikają bezpośrednio z systemu wdrażania programu, ale wywierają wpływ na jego realizację, takie jak np.: zmiany w systemie prawnym, nieprzewidziane zmiany społeczno-ekonomiczne. W związku z tym należy opisać problemy, okoliczności występujące w okresie sprawozdawczym nie związane z udzielaną pomocą w ramach programu, ale wpływające bezpośrednio lub pośrednio na jego realizację. Są to uwarunkowania egzogeniczne - niezależne od systemu wdrażania danego programu operacyjnego. Przykładem takich okoliczności mogą być zmiany w sytuacji finansów publicznych, zmiany w zakresie zamówień publicznych, rozwiązania legislacyjne wpływające na sytuację podmiotów (potencjalnie) uczestniczących w realizacji programu lub zmiany w sytuacji społecznej-ekonomicznej itp.

W przypadku wystąpienia ww. okoliczności (np. w 2008 r. kryzys ekonomiczny) należy ponadto opisać działania podjęte i planowane do podjęcia w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom, zarówno na poziomie krajowym (horyzontalne), jak i w ramach programu. Wskazane jest także uwzględnienie w tym punkcie informacji na temat wpływu zaistniałych uwarunkowań na proces wdrażania programu.

W przypadku, gdy w stosunku do roku poprzedniego nie zaobserwowano istotnych zmian mających wpływ na realizację programu, należy tylko umieścić taką informację.

W załączniku nr 6 znajduje się materiał do wykorzystania w tym punkcie na temat głównych tendencji społeczno-gospodarczych w 2008 roku.

2.5 ZASADNICZE MODYFIKACJE W ROZUMIENIU ART. 57 ROZPORZĄDZENIA NR 1083/2006 (W STOSOWNYCH WYPADKACH)

W tej części powinny zostać opisane wszystkie przypadki, w których stwierdzono zasadnicze modyfikacje na mocy art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006. W związku z tym należy zawrzeć informacje o projektach, w których w ciągu pięciu lat od zakończenia ich realizacji wykryto znaczące zmiany, mające wpływ na charakter lub warunki realizacji projektu lub powodujące uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny oraz

W przypadku projektów realizowanych w celu utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP, okres, o którym mowa powyżej, wynosi trzy lata od daty zakończenia projektu.

wynikające ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.

Należy również umieścić dane na temat wartości środków podlegających odzyskaniu oraz środków odzyskanych w związku z wykryciem zasadniczych modyfikacji.

Szczegółowe informacje nt. trwałości projektu są zawarte w rozdziale 4 Zasady kwalifikowania projektów *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013*, wydanych przez Ministra Rozwoju Regionalnego w dniu 22 listopada 2007 r.

Powyższe informacje nie są zamieszczane, jeżeli nie zaszły żadne zasadnicze zmiany w stosunku do poprzedniego sprawozdania.

2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ POMOCY Z INNYMI INSTRUMENTAMI WSPARCIA

W sprawozdaniu rocznym należy zawrzeć informacje dotyczące komplementarności działań z innymi instrumentami, takimi jak EAFRD, EFF, EIB oraz EIF – sposobów zapewnienia demarkacji i komplementarności.

W stosownych przypadkach należy zawrzeć informację nt. wykorzystania inicjatyw JEREMIE i JESSICA w ramach osi priorytetowych, wraz z danymi finansowymi.

Szczególne uwagi powinny zostać zwrócone na zapewnienie komplementarności działań w danym programie współfinansowanym z EFRR z działaniami w ramach programów współfinansowanych z EFS oraz – w przypadku programów współfinansowanych z EFS – z działaniami z EFRR, z uwzględnieniem faktycznych efektów stosowania zasady *cross-financingu*.

W tym podrozdziale należy opisać, w jaki sposób zapewniona jest koordynacja na poziomie krajowym i instytucjonalnym w przestrzeganiu wyznaczonej linii demarkacyjnej w ramach pomocy udzielanej z EFRR, EFS, Funduszu Spójności, EFRROW i EFF, interwencji EBI oraz innych instrumentów finansowych (zgodnie z art. 9 (4) rozporządzenia nr 1083/2006). W związku z tym, że w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych Polityki Spójności oraz Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej, finansowanych z poszczególnych funduszy UE występują wspólne obszary interwencji, obejmujące m.in. infrastrukturę transportową, społeczną, ochrony środowiska, energetyczną, sferę przedsiębiorczości, B+R, innowacje, społeczeństwo informacyjne, czy też rozwój zasobów ludzkich, w tej części powinien zostać umieszczony opis rozwiązań, które zostały wypracowane w celu określenia zakresu interwencji poszczególnych funduszy. W szczególności należy opisać przyjęte dla danego programu operacyjnego kryteria demarkacji, tj. wartość projektu, jego charakter (skala oddziaływania, określona tematyka, lokalizacja) oraz beneficjentów. W sprawozdaniu należy również podać informacje na temat podejmowanych przez właściwe instytucje działań, w celu zapewnienia przestrzegania realizacji linii demarkacyjnej oraz działań podejmowanych przez Komitety Monitorujące.

Ponadto, należy zawrzeć informację odnoszącą się do faktu, iż na poziomie krajowym koordynacja pomiędzy instrumentami finansowymi UE Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej (EFRR, EFS, FS, EFRROW, EFR) jest monitorowana i usprawniana w ramach prac Komitetu Koordynacyjnego NSRO 2007-2013.

W tym miejscu powinno znaleźć się również odwołanie do zapisów programów operacyjnych 2007-2013 dotyczących komplementarności i synergii działań w ramach NSRO, jak również działań finansowanymi z EFRROW i EFR oraz komplementarności z innymi strategiami krajowymi/ regionalnymi (jeśli takie zapisy zostały zawarte).

Dodatkowo ta część sprawozdania powinna zawierać informacje o instrumentach służących zapewnieniu koordynacji i komplementarności wsparcia (zgodnie z Załącznikiem nr 7).

W omawianej części sprawozdania powinien również znaleźć się opis działań podejmowanych zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1828/2006 przez IZ w ramach kontroli krzyżowych, mających na celu wykrycie i wyeliminowanie podwójnego finansowania. Opis powinien składać się z dwóch części:

- informacji ogólnych na temat systemu kontroli krzyżowej w ramach NSRO oraz sposobu organizacji tego procesu w danym programie operacyjnym, w tym umiejscowienia w strukturze organizacyjnej IZ komórki odpowiedzialnej za przeprowadzanie kontroli krzyżowych (w tym liczby osób prowadzących kontrole krzyżowe),
- informacji na temat liczby przeprowadzonych kontroli krzyżowych wertykalnych i liczby wykrytych nieprawidłowości, wniosków płynących z ww. kontroli oraz podjętych działań zaradczych. Informacje na temat przyjętego systemu kontroli zawiera załącznik nr 8.

2.7 UZGODNIENIA DOTYCZĄCE SYSTEMU MONITOROWANIA

Podrozdział zawiera opis przyjętego systemu monitorowania. Należy w tym miejscu przedstawić założenia w zakresie procesu monitorowania i ewaluacji, zastosowane rozwiązania w zakresie gromadzenia danych oraz ewentualne (wprowadzone przez Instytucję Zarządzającą i Komitet Monitorujący) modyfikacje w stosunku do poprzedniego sprawozdania rocznego, a także problemy (jeżeli zaistniały) związane z pozyskiwaniem i analizą danych oraz podjęte działania zaradcze.

Omawiana część powinna zawierać informacje odnośnie funkcjonowania Komitetu Monitorującego PO/RPO, tj. podstawę prawną powołania Komitetu, jego skład (w tym informację o zachowaniu zasady równości szans przy wyłonieniu jego składu), zakres zadań oraz podjęte decyzje (należy wymienić uchwały KM).

Należy zamieścić informacje dotyczące powołanych grup roboczych, a także innych inicjatyw (m. in. Instytucji Zarządzającej, Komitetu Monitorującego,) o ile miały wpływ na działania związane z monitorowaniem lub ewaluacją. Należy wskazać działania służące poprawie wdrażania programu związane np. z pozyskiwaniem wskaźników.

Ponadto, należy opisać umiejscowienie, w schemacie organizacyjnym danej Instytucji Zarządzającej, jednostek odpowiedzialnych za monitorowanie, sprawozdawczość oraz ewaluację w ramach programu operacyjnego.

W tej części powinna się również znaleźć informacja na temat Planu ewaluacji dla danego programu operacyjnego oraz planowanych i przeprowadzonych badań ewaluacyjnych (wraz ze streszczeniem rekomendacji i zaleceń wynikających z raportów ewaluacyjnych).

2.8 KRAJOWA REZERWA WYKONANIA POMOCY

Jeżeli ma to zastosowanie, w sprawozdaniu za 2010 r. (wyłącznie) należy przedstawić informację, zgodnie z art. 50 rozporządzenia nr 1083/2006, o ocenie wykonania programów operacyjnych i wynikającej z niej alokacji krajowej rezerwy wykonania pomiędzy programy operacyjne dokonanej przez Komisję Europejską.

3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY, POSTĘP WDRAŻANIA PROGRAMU WG PRIORYTETÓW/OSI

Przed podaniem danych dotyczących postępu rzeczowego i finansowego w realizacji konkretnej osi, analizy jakościowej oraz napotkanych istotnych problemów należy zamieścić, tytułem wprowadzenia, informacje zawierające opis celów danej osi założonych w PO/RPO, ich realizacji poprzez działania i poddziałania, wysokości przyznanej alokacji, planowanych do realizacji grupy przedsięwzięć, jak również grupy beneficjentów, do której skierowana jest pomoc.

3.1 PRIORYTET N/OŚ N

3.1.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Informacja na temat fizycznych i finansowych postępów priorytetu

Informacja powinna być podana w odniesieniu do każdego mierzalnego wskaźnika, określonego na poziomie **danej osi priorytetowej/priorytetu**. Jeżeli opis osi/priorytetu zostanie podzielony na działania należy w tabeli umieścić wskaźniki z Uszczegółowienia PO/RPO. Informacje o postępie w realizacji wskaźników powinny zostać podane dla danego roku, lat wcześniejszych oraz w ujęciu kumulatywnym.

Jako dokument programowy należy rozumieć tu Program Operacyjny, zatwierdzony przez Komisję Europejską i przyjęty przez Radę Ministrów.

W przypadku, gdy wskaźnik ma swoje odpowiedniki we wskaźnikach kluczowych, dane powinny pochodzić z KSI (SIMIK 07-13).

W związku z uwagą Komisji Europejskiej nt. przewidywanych wartości wskaźników na podstawie podpisanych umów, w tabeli 1 należy dodać wiersz *Szacowana realizacja*, w którym podane powinny być planowane do osiągnięcia wartości wskaźników w kolejnych latach.

Należy przedstawić informację nt. rzeczowych i finansowych postępów realizacji danego priorytetu/osi dla poszczególnych mierzalnych wskaźników finansowych i rzeczowych zamieszczonych w PO/RPO.

Informacje o stopniu realizacji wskaźników powinny zostać przedstawione dla danego roku, w porównaniu z rokiem poprzednim oraz kumulatywnie. Wszystkie wskaźniki powinny zostać przedstawione, tam gdzie jest to możliwe, z podziałem wg płci. Dla programów współfinansowanych z EFS należy podać informacje w podziale na grupy docelowe, zgodnie z załącznikiem XXIII do rozporządzenia nr 1828/2006 (analogicznie jak ma to miejsce w pkt 2.1).

Dodatkowo, powyższe informacje można przedstawić graficznie.

Jeżeli dane dotyczące osiągniętych wartości wskaźników (wiersz „Realizacja”) nie są dostępne, należy zaznaczyć, kiedy będą możliwe do zaprezentowania oraz w jaki sposób instytucja zarządzająca dostarczy te informacje do Komisji Europejskiej.

W tabeli 4 *Postęp fizyczny wg priorytetów programu* należy zamieścić wszystkie wskaźniki, które zostały podane dla danego priorytetu/osi w dokumencie programowym.

W wierszu „**Realizacja**” należy wskazać wartości wskaźnika dla kolejnych lat w ujęciu **kumulatywnym**. Informacje powinny być prezentowane **według stanu na koniec roku sprawozdawczego**, oparte na danych dotyczących **operacji zakończonych, tzn. takich, dla których zatwierdzono wnioski o płatność końcową** – za wyjątkiem PO KL, w ramach którego realizacja jest monitorowana na podstawie wszystkich zatwierdzonych wniosków o płatność.

W kolumnie „**Ogółem**” prezentowane będą powtórnie wartości wykazane w kolumnie właściwej dla roku, którego dotyczy sprawozdanie (kumulatywnie).

W wierszu „**Wartość docelowa**” prezentowane będą **wartości zawarte w dokumentach programowych**, które mogą być aktualizowane w ramach ewaluacji bieżącej (**Uwaga:** zmiany w tabelach dokonuje się wyłącznie po wprowadzeniu zmian w dokumentach programowych). **Jeżeli wartości na inne lata zostaną oszacowane, powinny także znaleźć się w tabeli**, w momencie, kiedy zostaną wprowadzone do dokumentów programowych. Wartości te powinny być prezentowane kumulatywnie. Jeżeli w ramach danego programu operacyjnego, zgodnie z ustaleniami z Komisją Europejską, nie zastosowano ujęcia rocznego, ale obok wartości docelowej dla całego okresu programowania określone zostały wartości docelowe wskaźników podlegające monitorowaniu w trakcie okresu programowania (mid-term), stosowny komentarz na temat stopnia realizacji tych wskaźników należy zamieścić w pkt 2.1 tiret 6 „Analiza jakościowa”.

W kolumnie „**Ogółem**” powtarzana byłaby wartość równa wartości przyjętej dla roku 2013 lub 2015, w zależności od zapisów Programu, na zasadach analogicznych do opisanych dla wiersza „**Realizacja**”.

W wierszu „**Wartość bazowa**” powinny być prezentowane **wartości danego wskaźnika sprzed momentu uruchomienia realizacji programu**. Dla wskaźników pokazujących wartość netto jest to wartość 0, także w przypadku, gdy wszystkie wskaźniki w ramach danego programu mają taki charakter.

W wierszu „**Szacowana realizacja**” należy podać planowane do osiągnięcia wartości wskaźników w kolejnych latach na podstawie zawartych umów/wydaných decyzji. Dane pozyskane w przypadku wskaźników kluczowych powinny pochodzić z KSI (SIMIK 07-13).

Dodatkowo, powyższe informacje można przedstawić graficznie. Wszystkie wskaźniki powinny zostać przedstawione, tam gdzie jest to możliwe, z podziałem wg płci.

Jeśli dane dotyczące osiągniętych wartości wskaźników (wiersz „Realizacja”) nie są dostępne, należy zaznaczyć, kiedy będą możliwe do zaprezentowania oraz w jaki sposób instytucja zarządzająca dostarczy te informacje do Komisji Europejskiej.

Analiza jakościowa

Analiza powinna być przedstawiona według działań danej osi priorytetowej w przypadku

Analiza jakościowa powinna być zorientowana na wyniki i ukazywać powiązania pomiędzy postępowaniem rzeczowym i finansowym, a także osiągnięcie celów i oczekiwanych rezultatów.

gdy:

- alokacja środków wspólnotowych na oś priorytetową wynosi co najmniej 20% alokacji na PO i oś obejmuje więcej niż jedno działanie
- lub
- działania realizowane w ramach osi cechuje duży stopień zróżnicowania (np. szeroki zakres tematyczny, wiele instytucji zaangażowanych we wdrażanie osi), tj. zgodnie z poniższą tabelą:

		Osie priorytetowe	
		> 20% alokacji na program	Zróżnicowane
PO	IG	IV	
	IŚ	VI, VII	
	KL		
	RPW	I	
RPO	Dolnośląskie	I	
	Kujawsko-pomorskie	I, V	
	Lubelskie	I, V	
	Lubuskie	I, II	
	Łódzkie	I, III	
	Małopolskie	IV	
	Mazowieckie	I, III	
	Opolskie	I, III	
	Podkarpackie	I, II	
	Podlaskie	I, II	
	Pomorskie	I, IV	
	Śląskie	VII	
	Świętokrzyskie	III	
	Warmińsko-Mazurskie	I, V	
	Wielkopolskie	I, II	
	Zachodniopomorskie	I, II	

W punkcie tym należy:

- Skomentować stopień realizacji zakładanych wskaźników rzeczowych i finansowych w porównaniu z docelowymi wartościami określonymi na etapie programowania – jeżeli nie osiągnięto zakładanych wcześniej wartości, należy opisać, jakie czynniki, na jakim etapie realizacji programu i z jakiego powodu miały na to wpływ;

Do opisu postępu rzeczowego można wykorzystać osiągnięte wartości wskaźników wygenerowanych z KSI (SIMIK 07-13), gdy wskaźniki programowe nie wyczerpują całego zakresu wsparcia.

- Przedstawić wkład danej osi priorytetowej w realizację celów Strategii Lizbońskiej, jaka część środków osi (w %) została przewidziana na realizację celów Strategii Lizbońskiej.

Należy również wskazać, w które obszary i priorytety Krajowego Programu Reform wpisują się przedsięwzięcia realizowane w ramach osi.

- Podać informacje dotyczące weryfikacji listy projektów indywidualnych (kluczowych) przewidzianych do realizacji w ramach osi oraz stanu realizacji dużych projektów,
- Opisać wkład programu w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, jeżeli kwestia ta ma zastosowanie w danym programie;
- Wskazać, w podziale na priorytety, wielkości środków wykorzystanych na mocy art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006 (*cross-financing*). W przypadku osi/ priorytetów, w których występuje *cross-financing* należy opisać, w jakiej grupie projektów występuje, jaki jest związek z celami realizowanych projektów, jak również informacje odnośnie do zastosowanych kategorii interwencji. Ponadto opis powinien zawierać opis działań realizowanych w celu monitorowania stosowania zasady *cross-financingu*;
- Zamieścić wykaz niedokończonych operacji i harmonogram ich zakończenia (wyłącznie w sprawozdaniach końcowych).

Dla programów współfinansowanych z EFS należy podać informację uwzględniającą zagadnienia wskazane w art. 10 rozporządzenia nr 1081/2006.

Dodatkowo, powyższe informacje można przedstawić w formie graficznej.

Ponadto, należy wyodrębnić (na poziomie priorytetów) punkt dotyczący:

- Realizacji zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej (jeśli były formułowane),
- Rekomendacji Instytucji Zarządzających odnośnie dalszego przebiegu realizacji programu operacyjnego (zgodnie z postulatami KE zgłoszonymi do sprawozdań rocznych z realizacji programów operacyjnych za 2007 rok)

3.1.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Część ta zawiera przedstawienie najważniejszych problemów, które pojawiły się podczas wdrażania priorytetu, wraz z opisem podjętych środków zaradczych. W szczególności należy odnieść się do ewentualnych problemów zidentyfikowanych w ramach procedury z art. 62 (1) (d) (i) rozporządzenia nr 1083/2006.

Należy ogólnie opisać ewentualne problemy, sytuacje zakłócające bądź opóźniające realizację priorytetu wraz z podjętymi środkami zaradczymi przez Instytucję Zarządzającą, państwo członkowskie, Komitet Monitorujący (i Podkomitet Monitorujący, o ile taki został ustanowiony).

W ramach programów współfinansowanych z EFS dane powinny zawierać szczególne odniesienie do problemów we wdrażaniu zagadnień opisanych w art. 10 rozporządzenia nr 1081/2006.

4. PROGRAMY EFS: SPÓJNOŚĆ I KONCENTRACJA

W sprawozdaniu należy przedstawić, w jaki sposób w programie operacyjnym zapewniona jest zgodność realizowanych działań z Europejską Strategią Zatrudnienia, Krajowym Programem Reform i Krajowym Programem na Rzecz Zatrudnienia. Ponadto, należy opisać wkład działań realizowanych w ramach programu w proces realizacji celów wspólnoty związanych z integracją społeczną, edukacją i szkoleniami (zgodnie z art. 4(1) rozporządzenia nr 1081/2006).

5. PROGRAMY EFRR/ FUNDUSZU SPÓJNOŚCI: DUŻE PROJEKTY

Dla tych programów operacyjnych, dla których przewidziano realizację dużych projektów w rozumieniu art. 39 rozporządzenia nr 1083/2006, należy opisać postęp rzeczowy i finansowy w ich realizacji. Ponadto, należy opisać wszelkie zmiany w indykatywnym wykazie dużych projektów w danym programie operacyjnym (o ile takie zmiany miały miejsce).

6. POMOC TECHNICZNA

Należy opisać, w jaki sposób wykorzystywana jest pomoc techniczna, w jaki sposób przyczynia się do wsparcia procesów zarządzania i wdrażania w danym programie operacyjnym. Ponadto, należy przedstawić dane nt. wartości procentowej kwoty wkładu z funduszy strukturalnych przydzielonej programowi operacyjnemu i wydanej w ramach pomocy technicznej.

W tej części nie należy podawać działań oraz danych dotyczących informacji i promocji.

7. PROMOCJA I INFORMACJA

Dane powinny zostać zamieszczone w *Formularzu dotyczącym informacji i promocji*, stanowiącym załącznik nr 9 do sprawozdania.